

**ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ,
ΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ**

**ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ**

***Ο Ελληνικός Στρατός στη Μικρά Ασία
την περίοδο 1921-1922:
Ο Αντίκτυπος της Πορείας προς το Τέλος
στον Ελληνικό Τύπο***

ΤΣΟΥΚΝΙΔΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2022

**ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ,
ΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ**

***Ο Ελληνικός Στρατός στη Μικρά Ασία
την περίοδο 1921-1922:
Ο Αντίκτυπος της Πορείας προς το Τέλος
στον Ελληνικό Τύπο***

**Διατριβή η οποία υποβλήθηκε προς απόκτηση
εξ αποστάσεως μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στη
Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία
στο Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφου**

ΤΣΟΥΚΝΙΔΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2022

Πνευματικά δικαιώματα

Copyright © Παναγιώτα Τσουκνίδα, 2022

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Η έγκριση της διατριβής από το Πανεπιστημίου Νεάπολις δεν υποδηλώνει
απαραιτήτως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του
Πανεπιστημίου.

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

Η Τσουκνίδα Παναγιώτα, γνωρίζοντας τις συνέπειες της λογοκλοπής, δηλώνω υπεύθυνα ότι η παρούσα εργασία με τίτλο *Ο Ελληνικός Στρατός στη Μικρά Ασία την περίοδο 1921-1922: Ο Αντίκτυπος της Πορείας προς το Τέλος στον Ελληνικό Τύπο*, αποτελεί προϊόν αυστηρά προσωπικής εργασίας και όλες οι πηγές που έχω χρησιμοποιήσει, έχουν δηλωθεί κατάλληλα στις βιβλιογραφικές παραπομπές και αναφορές. Τα σημεία όπου έχω χρησιμοποιήσει ιδέες, κείμενο και πηγές άλλων συγγραφέων, αναφέρονται ευδιάκριτα στο κείμενο με την κατάλληλη παραπομπή και η σχετική αναφορά περιλαμβάνεται στο τμήμα των βιβλιογραφικών αναφορών με πλήρη περιγραφή.

Η Δηλούσα

ΤΣΟΥΚΝΙΔΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	ΣΕΛ.
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	10
ABSTRACT	11
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	12
ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ	18

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.

Η Εμπλοκή των Συμμάχων και άλλων Χωρών στη Μικρασιατική Εκστρατεία

	Εισαγωγή	22
1.1	Η Ιταλία	24
1.2	Η Γαλλία	27
1.3	Η Γερμανία	31
1.4	Η Μεγάλη Βρετανία	33
1.5	Η Σοβιετική Ένωση	37
1.6	Οι Η.Π.Α.	38

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.

Ο Ελληνικός Στρατός στη Μικρά Ασία (1919-1922) και η στήριξή του από τους Μικρασιάτες, το παλάτι, τις κυβερνήσεις και την Εκκλησία

	Εισαγωγή	40
2.1	«Η Μικρασιατική Άμυνα» - Η Αυτονόμηση της Ιωνίας	42

2.2	Ο ρόλος του Παλατιού	46
2.3	Ο ρόλος της πολιτικής ηγεσίας	49
2.4	Η συμβολή της Εκκλησίας	57
2.5	Ο ρόλος του Ελληνικού Στρατού	60
	Εισαγωγή	60
2.5.1	Οι πολεμικές ενέργειες του 1921	65
2.5.2	Οι πολεμικές ενέργειες του 1922	69

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.

Το Τέλος της Εκστρατείας

3.1.	Η Τελική τουρκική επίθεση	72
3.2.	Οι τελευταίες ώρες της Σμύρνης	76

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

		82
	Αντί επιλόγου	83

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

		84
	Πηγές	84
	Βιβλιογραφία – Αρθρογραφία	84

Τσουκνίδα Παναγιώτα

Τίτλος Μεταπτυχιακής Διατριβής: *Ο Ελληνικός Στρατός στη Μικρά Ασία την περίοδο 1921-1922: Ο Αντίκτυπος της Πορείας προς το Τέλος στον Ελληνικό Τύπο*

Η παρούσα Μεταπτυχιακή Διατριβή εκπονήθηκε στο πλαίσιο των σπουδών για την απόκτηση εξ αποστάσεως μεταπτυχιακού τίτλου στο Πανεπιστήμιο Νεάπολις και εγκρίθηκε στις από τα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής.

Εξεταστική Επιτροπή:

Πρώτη επιβλέπουσα (Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφου), Κατερίνα Παπαζαχαρία,
Λέκτορας

Μέλος Εξεταστικής Επιτροπής: Αντώνης Κλάψης, Επίκουρος Καθηγητής

Μέλος Εξεταστικής Επιτροπής: Μάριος Ευρυβιάδης, Καθηγητής

Ευχαριστίες

Ευχαριστώ θερμά την οικογένειά μου, που στήριξε ψυχολογικά και ηθικά την προσπάθεια της μεταπτυχιακής έρευνας.

Την κυρία Αικατερίνη Παπαζαχαρία, την επιβλέπουσα την εργασία, για την εμπεριστατωμένη καθοδήγηση, το ενδιαφέρον, τη συμπαράσταση, τη στήριξη, την υπομονή, την έγνοια της και τη φροντίδα που έδειξε από την αρχή, σε κάθε βήμα έως και το τέλος της εργασίας, για τη δυνατότητα άμεσης επικοινωνίας και γρήγορης απάντησης στις απορίες μου. Μέσω της ιστοσελίδας του μαθήματος, στο διαδικτυακό ιστότοπο του Πανεπιστημίου, μου πρόσφερε πλούσιες βιβλιογραφικές προτάσεις και τη δυνατότητα πρόσβασης σε πολλούς ιστότοπους ψηφιοποιημένων αρχείων. Κυριολεκτικά ήταν “δίπλα” μου. Ευχαριστώ επίσης το Συντονιστή του μαθήματος, Επίκουρο καθηγητή, κύριο Αντώνη Κλάψη για την κατανόηση, τη στήριξη και τη βοήθεια στην επιλογή της εργασίας και τη δυνατότητα άμεσης επικοινωνίας και τον καθηγητή, κύριο Μάριο Ευρυβιάδη για τη συμπαράσταση, την ενθάρρυνση και την επικοινωνία.

Ευχαριστώ επίσης το Διευθυντή της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Νεάπολις Πάφου, κύριο Χρήστο Παναγή και τον βιβλιοθηκονόμο, κύριο Χρήστο Κώτσια που εμπλούτισαν την έρευνα προσφέροντάς μου επιπλέον ψηφιακό υλικό, το Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφου που μέσω του προγράμματος “Των εξ Αποστάσεως Σπουδών” μου έδωσε τη δυνατότητα απόκτησης Μεταπτυχιακού Τίτλου Σπουδών.

Ευχαριστίες οφείλω στο προσωπικό της Δημόσιας Κεντρικής Βιβλιοθήκης Λαμίας, τον κύριο Σπύρο Πιλάτο και την κυρία Κωνσταντίνα Σκουρτιά για το ενδιαφέρον και τη βοήθεια στην αναζήτηση και εύρεση του κατάλληλου υλικού, όπως και στην προϊσταμένη των Γενικών Αρχείων του Κράτους (Γ.Α.Κ.) στη Λαμία, κυρία Σοφία Βακιρτζηδέλη για την όμορφη συνεργασία και καθοδήγηση. Τέλος ένα μεγάλο ευχαριστώ οφείλω στον πνευματικό μου πατέρα, αρχιμανδρίτη π. Σεραφείμ Μαργαρίτη, για την παρότρυνσή του να αγωνίζομαι και να προοδεύω.

Αφιέρωση

Την εργασία αυτή αφιερώνω, εν είδη μνημοσύνου,
στους παππούδες μου,
Νικόλαο και Μιχαήλ,
που συμμετείχαν σ' αυτήν την εκστρατεία,
καθώς και σε όλους, άρχοντες και αρχόμενους της εποχής,
που αγωνίστηκαν ο καθένας από το μετερίζι του,
να συμβάλουν στην επίτευξη
του οράματος της Μεγάλης Ιδέας,
στην προσπάθεια της Μάνας - Πατρίδας
να αγκαλιάσει όλα της τα παιδιά.

Περίληψη

Στα πλαίσια της επιβολής της Συνθήκης του Μούδρου στην Οθωμανική Αυτοκρατορία η Ελλάδα έστειλε στρατό στη Σμύρνη εκ μέρους των συμμάχων της Entente. Η άρνηση ομάδας Τούρκων στρατιωτικών να δεχτούν τη Συνθήκη μετατρέπει την αποβίβαση του στρατού σε Εκστρατεία.

Οι Τούρκοι με αρχηγό το Mustafa Kemal παίρνουν τα όπλα και πολεμούν ενάντια στις σύμμαχες χώρες που είχαν καταλάβει ήδη το περισσότερο μέρος της Τουρκίας. Αφού νικούν την Αρμενία και αποχωρούν οι στρατοί κατοχής της Γαλλίας και της Ιταλίας, μένει μόνος ο Ελληνικός Στρατός.

Οι κυβερνήσεις της Αθήνας, ο βασιλιάς, το Πατριαρχείο, η Διοίκηση της Σμύρνης και ο Ελληνικός Στρατός με συναίσθηση της ιστορικής ευθύνης προσπαθούν να φέρουν σε πέρας την ειρήνευση στην Ανατολή. Όμως η αποφασιστικότητα του Kemal να μην παραχωρήσει σπιθαμή μικρασιατικού εδάφους, η άφθονη υλική βοήθεια από τη Ρωσία, η συνθηκολόγησή του με τη Γαλλία και την Ιταλία, που ζήτησαν και κέρδισαν οικονομικά προνόμια στην περιοχή, τον οδήγησαν στην τελική νίκη τον Αύγουστο του 1922.

Η Ελλάδα με τις πληγές του πολιτικού διχασμού ακόμη ανοιχτές και τη φίλη και μοναδική σύμμαχο που έμεινε έως το τέλος, Βρετανία, να κρατά ουδέτερη θέση για να μη δυσαρεστήσει τους μουσουλμάνους κατοίκους των αποικιών της, νικήθηκε από τον εθνικιστικό τουρκικό στρατό. Ο Ελληνικός Στρατός εγκαταλείπει τα μικρασιατικά εδάφη μαζί με εκατοντάδες χιλιάδες πρόσφυγες.

Λέξεις κλειδιά:

αλλαγή κυβέρνησης, εθνική καταστροφή, Μικρασιατική Εκστρατεία, ουδετερότητα Μ. Βρετανίας, συμμαχικά - οικονομικά συμφέροντα

Abstract

As part of the imposition of the Treaty of Mudros on the Ottoman Empire, Greece sent an army to Smyrna on behalf of the Entente allies. The refusal of a group of Turkish soldiers to accept the Treaty turns the disembarkation of the army into a Campaign.

The Turks led by Mustafa Kemal take up arms and fight against the allied countries who had already occupied most of Turkey. After Armenia is defeated and the occupying armies of France and Italy withdraw, the Greek Army is left alone.

The governments of Athens, the king, the Patriarchate, the Administration of Smyrna and the Greek Army with a sense of historical responsibility are trying to bring about pacification in the East. But Kemal's determination not to cede a speck of Asia Minor territory, abundant material aid from Russia, his capitulation to France and Italy, who demanded and won economic privileges in the region, led to his final victory in August 1922.

Greece, with the wounds of political division still open and its friend and only ally remaining until the end, Britain, keeping a neutral position so as not to displease the Muslim inhabitants of its colonies, was defeated by the nationalist Turkish army. The Greek Army leaves the lands of Asia Minor along with hundreds of thousands of refugees.

Keywords:

allied economic interests, Asia Minor Campaign, British neutrality, change of government, national disaster,